

Gebied 'Grote rivieren'

Ecologische opgaven voor de toekomst

Foto: Timeke Dijkstra

Verhaal van het gebied

De grote rivieren zijn belangrijk voor scheepvaart en de afvoer van overtollig water. De mens heeft de rivieren daar optimaal op aangepast. Als gevolg is de natuurlijke dynamiek van het riviersysteem grotendeels verdwenen. Hierdoor is de variatie in leefgebieden sterk afgenomen, ontbreken goede verbindingen tussen verschillende leefgebieden en is er onnatuurlijk hoge - of juist lage - dynamiek. Dit maakt het ecosysteem kwetsbaar: het heeft onvoldoende veerkracht om de gevolgen van klimaatverandering en de toename van aanleg en beheer voor maatschappelijk gebruik op te vangen.

Opgave Grote rivieren: wat gaat er gebeuren?

De Natuurverkenning Grote Rivieren schetst een toekomstbeeld voor natuur en ecologie van de grote rivieren. We willen veerkrachtige natuur die medegebruik mogelijk maakt, passend bij het 'DNA van de rivier'. We onderzoeken maatregelen voor zowel de Rijntakken als de Maas op basis van de in de Natuurverkenning genoemde 'hot spots' en de verbindingzones daartussen. 'Hot spots' zijn gebieden die veel kansen bieden voor de ontwikkeling van typische rivierhabitats, zoals oobossen, nevengeulen, stroomdalgrasland en moeras. De maatregelen worden samengesteld op basis van belangrijke ecologische sleutelfactoren, zoals schaalgrootte, habitatkwaliteit, habitatdiversiteit, connectiviteit en dynamiek. Het samenspel van deze sleutelfactoren geeft inzicht in het functioneren van het ecologisch netwerk. En in de noodzaak om hieraan te werken.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

De grote waterstaatkundige ingrepen in de vorige eeuw maakten Nederland veilig en welvarend. Maar al die dijken, dammen, vaargeulverruiming, inpoldering en peilbeheer hebben ook een keerzijde. In veel grote wateren veranderde de natuurlijke stroming van water en sediment. Daarmee ging veel kenmerkend leefgebied verloren en staan veel wateren niet meer met elkaar in verbinding. Plant- en diersoorten missen daardoor passend leefgebied. Ook zijn de mogelijkheden voor vistrek beperkt. Dit maakt natuur en de ecologische waterkwaliteit kwetsbaar. Daarom hebben die een impuls nodig. In de Programmatische Aanpak Grote Wateren werken Rijk, regio en maatschappelijke organisaties aan toekomstbestendige grote wateren. Daar gaat hoogwaardige natuur samen met een krachtige economie. Grote rivieren is één van de gebieden.

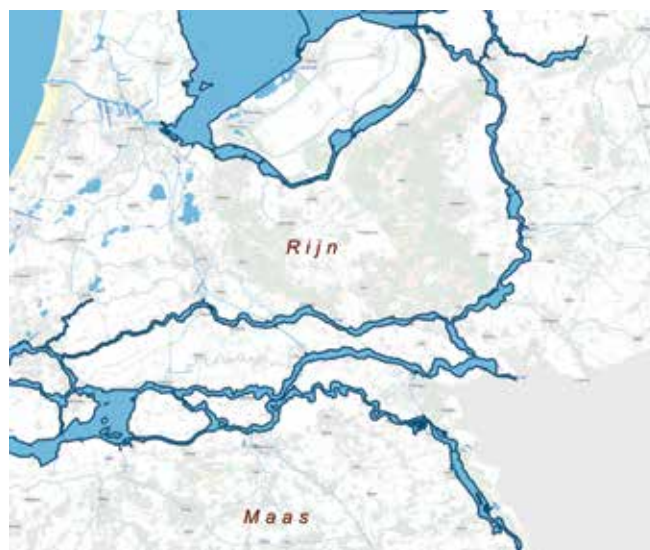
Foto: Rijkswaterstaat

Wat levert het op?

Het onderzoek geeft inzicht in het soort maatregelen dat minimaal nodig is om de natuur en ecologische waterkwaliteit in het rivierengebied toekomstbestendig te maken. Het pakket aan maatregelen dient als input voor besluitvorming in het kader van Integraal Rivier Management (IRM). Hierin worden naast natuur en ecologische waterkwaliteit ook andere functies meegewogen, waaronder scheepvaart, hoogwaterveiligheid en ruimtelijke ordening. Door deze investering in natuur ecologische waterkwaliteit krijgt ook het andere gebruik op en om de rivieren een boost. Denk aan een veilige woonomgeving, recreatiemogelijkheden en economische ontwikkelingen.

Werk in uitvoering

Tussen 2018 en 2020 wordt op basis van de Natuurverkenning Grote Rivieren de opgave bepaald. Dit gebeurt in samenhang met de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000. De projecten kunnen naar verwachting vanaf eind jaren twintig worden gerealiseerd. Voor het tot stand komen van de opgave werken het Rijk, provincies, waterschappen, provinciale landschappen, en natuur- en milieuorganisaties nauw met elkaar samen. De opgave wordt geagendeerd voor besluitvorming in het kader van IRM. Afhankelijk van het ritme en de meekoppeling aan urgente gebiedsontwikkeling kunnen projecten mogelijk al eerder in uitvoering komen.

Toekomstbestendig en klimaatrobuust

We streven naar een veilig en welvend Nederland. Daarom draaien we de waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer en waterveiligheid verkleinen. Waar mogelijk kiezen we voor herstel van getij, aanleg van ontbrekend of verloren leefgebied en geleidelijke overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. Alle projecten worden toekomstbestendig en klimaatrobuust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek kunnen vinden om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst.